

Царук Наталія

к.е.н, доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКСПОРТНО-ОРІЄНТОВАНОГО ОВОЧІВНИЦТВА

Реформування аграрної сфери України, перехід до ринкової економіки, розвиток конкуренції та входження України до світового економічного простору зумовили необхідність удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління розвитком експортно-орієнтованої продукції включаючи овочеву.

Результативність управлінських рішень в значній мірі залежить від оперативності й якості інформаційного забезпечення, змісту і форми подання інформації та наявності можливостей її інтерпретації при формуванні прогнозів та стратегічних планів розвитку галузі на різних ієрархічних рівнях управління.

Незважаючи на численні наукові розробки, проблема створення цілісної системи обліково-аналітичного забезпечення управління ринком продукції овочівництва, яка б враховувала специфіку галузі, зарубіжний досвід макроекономічного управління, й передбачала б використання переваг сучасних інформаційних технологій залишається невирішеною. Окрім того, майже не проводяться фундаментальні дослідження щодо обліково-аналітичного забезпечення управління ринком продукції овочівництва на засадах маркетингового підходу. Тому, в загальному контексті досліджень проблем підвищення ефективності овочепродуктового підкомплексу важливо розглянути питання щодо удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління формуванням і розвитком ринку продукції овочівництва.

Вирішення завдань управління овочівництвом потребує створення відповідної вертикалі релевантної інформації про овочівництво, основою якої у забезпеченні інформаційних потреб управління галуззю є бухгалтерський облік овочевих підприємств, а джерелом достовірної інформації про стан овочівництва по регіонах та в цілому по країні для підприємців є аналітична інформація, яка формується на рівні Міністерства аграрної політики та продовольства України та доводиться до виробників через його інституційні органи на місцях.

В країнах ЄС та в США основними органами, які відповідальні за аналітичне забезпечення управління овочівництвом, є державні Агротехнічні агентства в складі відповідних міністерств [1, с. 42]. Тому в Україні давно назріла потреба в науковому обґрунтуванні та створенні подібної обліково-аналітичної системи, яка функціонуватиме через уніфіковані засоби і правила інформаційного обміну (перш за все щодо цін на овочеву продукцію та ресурсів, необхідних для її виробництва), але без створення окремого органу, а використовуватиме уже існуючу базу управлінської агропромислового розвитку Міністерства аграрної політики та продовольства України, а також існуючі інформаційні зв'язки між підприємствами та державою.

Овочівництво як об'єкт обліково-аналітичного забезпечення являє собою єдність технологічних економічних процесів і зав'язків в процесі руху овочевої продукції та ресурсів, необхідних для її виробництва. Система обліково-аналітичного забезпечення управління овочівництвом на всіх рівнях має складатись з наступних підсистем, які через відповідні підрозділи забезпечать гармонійну діяльність системи загалом: інформаційної; інноваційної; маркетингової; моніторингової.

За змістом інформація, що надається виробниками овочевої продукції регіональним інституціям Міністерства аграрної політики та продовольства України, має включати фінансову та статистичну звітність про виробництво, продаж та результати діяльності у галузі овочівництва. Інформація, яка доводиться Міністерством до виробників, повинна стосуватися як аспектів виробництва овочевої продукції, у висвітленні яких мають потребу підприємці (наприклад, в частині доведення типових технологічних карт виробництва овочевої продукції за видами), так і питань її достовірної оцінки (це стосується і правил формування справедливої вартості овочів, і надання підприємствам результатів аналізу на активному ринку продукції галузі) та питань, пов'язаних із управлінням попитом та пропозицією на овочеву продукцію (це стосується надання підприємствам прогнозних та ретроспективних балансів попиту та пропозиції овочів, що дасть можливість підприємствам оцінити можливості та перспективи виробництва і продажу овочів у регіонах, де знаходяться їх виробничі потужності).

Необхідність застосування маркетингових орієнтирів у системі обліково-аналітичного забезпечення управління овочівництвом визначається об'єктивною необхідністю поєднання ринкових та облікових технологій з метою побудови належного інформаційного забезпечення розвитку галузі у ринковому середовищі. Досвід маркетингової діяльності, особливо в обліково-аналітичній сфері регулювання овочівництва, продемонстрував високу ефективність в економічно розвинених країнах. В них обліково-аналітичне забезпечення овочівництвом організаційно здійснюється через державні системи інформаційного забезпечення галузі. Наявність загальнодержавної мережі служби інформаційного сервісу забезпечує консенсус між державою та підприємцями шляхом оперативного збору, опрацювання та оприлюднення інформації на основі сучасних маркетингових технологій. В результаті забезпечується системний розвиток овочівництва та ринку овочевої продукції, розвиток експортного потенціалу та захист національної продовольчої безпеки [2].

Активізація процесів створення в Україні маркетингово-орієнтованої вертикалі обміну інформацією між державною та овочевими виробниками виступає також важливою передумовою формування в країні сучасної системи аналітичного забезпечення овочівництва, поряд із налагодженням інформаційної підтримки з боку держави.

**Міжнародна науково-практична конференція
«Виклики соціально-орієнтованої економіки в євроінтеграційних умовах»**

Модель маркетингово-орієнтованої системи галузевого обліково-аналітичного забезпечення управління овочівництвом як інституційна основа такого управління – це цілісне формування, створене для цілеспрямованого збору та аналітичного опрацювання інформації з усіх аспектів функціонування галузі з метою прийняття оптимальних управлінських рішень, щодо їх регулювання та розвитку, координації дій між державою та підприємствами з метою забезпечення ефекту від виробництва продукції овочівництва.

Процедурно процес аналітичної роботи маркетингово-орієнтованої системи обліково-аналітичного забезпечення управління овочівництвом пропонується організувати як ряд послідовних дій: визначення проблеми в управлінні (кола питань), формування цілей обліково-аналітичної роботи, попередній аналіз наявної інформації, відбір джерел інформації, формування плану дослідження, збір інформації (за допомогою наведеної системи методів), аналіз зібраної інформації, підготовка аналітичних матеріалів для підприємств та органів управління овочівництвом. Наведені процедури об'єднані нами в п'ять етапів, які повинні мати циклічний характер, відповідно до циклічності процесу управління.

Створення моделі маркетингово-орієнтованої системи обліково-аналітичного забезпечення управління овочівництвом дозволить об'єднати для ефективного використання інформаційний потенціал: органів державного управління у овочівництві, підприємств та їх об'єднань, науково-технічний потенціал наукових і інформаційних установ; упорядкувати кадри з обліково-аналітичного забезпечення управління; сформувати єдиний науково обґрунтований галузевий фонд документів на основі єдиних стандартів та методології.

Отже, посилення оперативності й аналітичності обліково-інформаційного забезпечення розвитку овочівництва та формування ефективної галузевої політики в даній галузі потребує запровадження 4-рівневої моделі маркетингово-орієнтованої системи галузевого обліково-аналітичного забезпечення управління овочівництвом. Ця модель, з одного боку, пов'язує оперативною, статистичною та бухгалтерською звітністю рівні домогосподарств населення, об'єднаних у кооперативи, громадських виробників овочевої продукції, управлінь агропромислового розвитку районних та обласних держадміністрацій, Міністерства аграрної політики та продовольства України; з іншого – на державному і регіональному рівнях забезпечує формування та передачу підприємствам і домогосподарствам інформаційно-аналітичних масивів щодо справедливої вартості продукції овочівництва, поточних і прогнозних балансів та іншої інформації, що висвітлює ключові параметри розвитку галузі, важливі для цілей поточного і стратегічного планування діяльності виробників.

Список використаних джерел

1. Pearce, David and Jefry, J. Warford. World without End: Economic, Environment, and Sustainable Development. – N.Y.: Oxford University Press, 1993. – 464 p.
2. Сыч З. Д. Окно в Европу: украинские стандарты открыли перспективы для экспорта овощей / З. Д. Сыч // Овощеводство. – 2010.– №7. – С. 22– 25.
3. Концепція розвитку овочівництва та переробної галузі до 2015 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. N 1120-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show /1120-2011-p>.